

Folyó¹

Folyó.....	1
Vízfolyások	1
A vízfolyások hidrológiai és ökológiai típusai.....	2
Folyam	2
Folyó	2
Kisvízfolyás	3
A Kárpát-térség vízhálózata.....	6
Vízfolyások	6
Kisvízfolyások	9

A térképi síkraiz általában egyik legnagyobb tömegű elemcsoportját adják a vonalas megjelenésű vízrajzi elemek. Ezek között legnagyobb részhez a természetes eredetű vízfolyások jutnak, de több olyan mesterséges vízrajzi elem is van, amely vonalas megjelenése miatt a vízrajz részét képezi, ezért ezeket is e helyütt tárgyaljuk.

Vízfolyások

A felszínre hulló csapadéknak a nehézségi erő hatására összegyűlt hányadát szállító és a forrásokkal táplált természetes térszíni alakulatokat vízfolyásnak nevezzük. Tehát a vízfolyások a szárazföldi mélyedésekben előforduló vizek, amelyeknek víztömege a mederben a hordalékkal együtt a legkisebb ellenállás irányába, azaz a nehézségi erő hatására – többé-kevésbé határozottan – a magasabb-ról az alacsonyabb hely felé halad.

A vízfolyások összefoglaló neve alatt a folyóvíz minden lehetséges formáját értjük, a keskeny patakocskától a sok km széles folyamokig. Valamennyi vízfolyásra jellemző tulajdonság az állandóan lejtő, többé-kevésbé kanyargós, kialakult mederben való folyás, a víznek a felszínen a magasabban fekvő pontok felől az alacsonyabb szintek felé való állandó áramlása és a vízszállítás kisebb-nagyobb mértékű ingadozása. A vízfolyások egyenetlen, kanyargós alaprajzát részben az eredeti felszín természetére, formájára lehet visszavezetni, amikor is a vízfolyások a felszín egyenetlenségeit igyekeztek kikerülni. A továbbiakban a vízfolyások medrüket már maguk alakítják, maguk faragják ki. A vízfolyásoknak ennek következtében a Föld felszínének kialakításában rendkívül fontos és tekintélyes szerepük van.

A vízfolyások általában a földfelszín völgyidomaiban futó mederben helyezkednek el. Ezeket méretük figyelembe vételével a magyar nyelv különböző közszavakkal jelöli, amelyek egyben nagyságrendi kategóriák is. A csak időszakosan vizet szállító medrek neve aszó, a legkisebb állandó vízűek neve ér vagy folyás, sokszor vízfolyás. A legnagyobb számban előforduló vízfolyás a patak, majd a már bővizűbb, szélesebb medrű folyó, s a ma már ritkán használt legnagyobb méretet mutató folyam.

A vízfolyások egyes típusait a hidrológiában jellegük, a szállított víz mennyisége, valamint medrük mérete alapján konkrét meghatározásokkal illetik. A torda a magas hegyvidékek mély szakadéka, amely több vízmosás időszakosan felgyülemelő vizét szállítja, általában sok hordalékkal. A torrens (vadpatak) átmenet a torda és az állandó vízfolyás között. Száraz időszakban is van hozama, de záporok, hóolvadások idején több százszorosára is emelkedhet a vízszállítása. Általában sziklás terepfelszín a vízgyűjtője, ezért kevesebb hordalékot szállít. A csermely vagy csermő e két említett

¹https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0052_38_sokretu_terkepeszet_-_vizrajz_es_reszei/lecke4_lap1.html

típus átmenete, nehezen behatárolható jelleggel. Hívják az időszakonként mind hegy-, mind dombvidéken vizet szállító, alacsonyabb rendű vízfolyás-alakzatokat horhónak, horhosnak, vápának is. Síkvidék természetes vízfeleslegét levezető vízfolyások az erek, kis eséssel, kanyargó (meanderező) mederrel. Domb- és hegyvidék állandó jellegű vízfolyásai a patakok, melyeket a helyileg különböző vízhozam-értékektől függően – általában 1000 km² vízgyűjtő esetében – neveznek magasabb rendű kifejezéssel folyónak, ilyenek a Duna és a Tisza mellékfolyói s maga a Tisza is, és folyamnak, ilyen a Duna. A természetes vízfolyásokat formáló tényezők hirtelen változása nyomán bekövetkező átalakulást a hidrológiában a vízfolyás elfajulásának nevezik.

Száraz éghajlatú területeken, illetve vízáteresztő kőzetekből felépülő vidékeken jellemzőek a szárazmedrek és a bennük időszakosan megjelenő folyóvizek. Ezeket összefoglalóan időszakos vízfolyásoknak nevezzük. Az időszakos vízfolyás magyar megnevezése aszó, de a modern földrajztudomány által bevezetett idegen elnevezések ezt jobbra kizorították a köztudatból. A magyar aszó olasz megfelelője a torrens, észak-amerikai és ausztráliai angol nyelvű párja a creek, arab neve vádí. Utóbbi lett a száraz medrek, ill. időszakos vízfolyások földrajzi irodalomban általánosan elterjedt megnevezése, amelyet azonban a Kárpát-térséget ábrázoló térképek esetében nem használunk, ezen az időszakos vízfolyás jelkulcsi megnevezést alkalmazzuk.

A vízfolyások hidrológiai és ökológiai típusai

A vízfolyások tipizálására és csoportokba sorolását a hidrológiában a vízfolyások hosszúsága, vízgyűjtőterületük nagysága és vízhozamuk alapján adják meg. Ezek a vízfolyás adatok a térképészeti kategóriába sorolás alapját is képezik.

Folyam

A folyam hatalmas vízgyűjtőterületű, igen nagy vízhozamú, közepes vagy kis esésű, széles, de ugyanakkor mély medrű, általában eusztatikus vagy szemisztatikus, esetleg arid vidékeken asztatikus típusú vízfolyás, amely egy-egy vízrendszer utolsó tagjaként tengerekbe, beltengerekbe, ill. óceánba ömlik. A folyamok vízgyűjtő területe nagyobb, mint 500 000 km², átlagos vízhozamuk nagyobb, mint 2500 m³/s; hosszúságuk nagyobb mint 2500 km. A folyamok egy-egy földrész legjelentősebb, az életre nagy hatással bíró földrajzi egységek. Európában a Volga, a Duna és a Rajna; Ázsiában az Ob, a Jenyiszej, a Léna, az Amur, a Sárga-folyó, a Kék-folyó (Jangce), a Mekong, a Gangesz, az Indus, az Eufrátesz; Észak-Amerikában a Mississippi, a Mackenzie, a Yukon; Dél-Amerikában az Amazonas, a Paraná; Afrikában a Nílus, a Niger, a Kongó, a Zambézi; Ausztráliában a Murray.

Folyó

A folyók jelentős, 500 km²-nél nagyobb vízgyűjtőterületű, 50 km-nél hosszabb, több mint 5 m³/sec átlagos vízhozamú, nagy, közepes vagy kis esésű, közepes mederméretű vízfolyások. A folyók vízforgalmi szempontból nagyon különböző jellegű, eusztatikus, szemisztatikus, sőt arid éghajlatú vidékeken gyakran asztatikus típusúak. Nagyobb folyamok vagy más folyók vízgyűjtőterületének egy-egy részletéről szedik össze a vizeket, de torkollhatnak közvetlenül óceánokba és tengerekbe, ill. szárazföldi állóvizekbe is. A folyókon belül három nagyobb csoportot különítünk el:

- ~ A nagyfolyó vízgyűjtőterületének nagysága 100 000–500 000 km², a hossza 1000–2500 km, vízhozama 400–2500 m³/sec közötti.
- ~ A közepesfolyó vízgyűjtőterületének nagysága 10 000–100 000 km², hossza 250–1000 km, vízhozama 50–400 m³/sec közötti.
- ~ A kisfolyó vízgyűjtő területe 500–10 000 km², hossza 50–250 km, vízhozama 5–50 m³/sec közötti

Kisfolyó; az Ipoly Ipolytölgyes határában (fotó: Hamar József)

Kisvízfolyás

Ezek vízgyűjtőterülete nem éri el az 500 km²-t, átlagos vízhozamuk kevesebb, mint 5 m³/s, hosszúságuk kisebb, mint 50 km. A *jellegzetes* geomorfológiai, klimatikus és hidrológiai adottságok miatt a Kárpát-térség egyik legfontosabb vízfolyás típusa. A kisvízfolyásokat méretük szerint tovább osztjuk.

A patakok általában nagy vagy közepes esésű völgyekben futó, túlnyomórészt gyors folyású, helyenként sellős zuhatagos, általában köves-kavicsos medrű, ritkás növényzetű, rendszerint magashegységi vagy magasabb középhegységi kisvízfolyások. Ilyen a Kémence-patak az Eperjes–Tokaji-hegyvidéken; a Szalajka és a Garadna a Bükkben; a Cuha a Bakonyban.

Patak Betlér [Betliar] községben a Gömör

A csermelyek közepes vagy kis esésű völgyekben, medencékben, buckaközi mélyedésekben csörgedező, csendes folyású kisvízfolyások. Medrük változatos – kavicsos-homokos, durva és finom homokos, helyenként homokos-iszapos – üledékminőségű. Rendszerint gazdag vízszegélyi növény-

zettel és szerves törmelékfelhalmozódással bírnak. A csermelyek főként alacsonyabb középhegységekre, fennsíkok lankásabb részeire, hegylábi felszínekre, dombvidékekre, továbbá az alföldi területek tagoltabb felszíneire jellemzőek. Csermely a Csincse a Bükkalján, a Keleméri-patak a Borsodi-Erdőháton, a Váli-víz az Etyeki-dombság szegélyén, a Burnót-patak a Balaton-felvidéken, a Rigóc a Közép-Dráva-melléken, a Kállai-főfolyás a Nyírségben. A mindennapi nyelvben a csermely főnév használata ritka. A magyar köznyelv hajlamos minden kisvízfolyást egyszerűen pataknak nevezni.

Patak az Áji-völgyben, Áj [Háj] község határában a Gömör

Az erek a nyílt, lapályos alföldi területek, esetleg hegyvidéki lapos fennsíkok sekély, szétterült, csaknem pangó vizű, szélsőséges vízjárású, homokos-iszapos fenekű, pocsolyás kisvízfolyásai. Medrük túlnyomó része dús vegetációval és nagyon jelentős növényi törmelék-felhalmozódással bír. Ér a Tócsa a Nyírségben, az Ölyvös a Bihari-síkon, az Árkus-ér a Hortobágyon, de ér a szilágysági Ér nevű vízfolyás is.

Csermely Martonyi község területén a Rudabányai-hegységben (fotó: Faragó Imre)

Ezek az értékek és jellegek a vízfolyások egy része esetében nem állíthatók párhuzamba egymással, előfordul, hogy ugyanaz a vízfolyás két, sőt esetleg három kategóriába is tartozhat. Ez az eset több Kárpát-térségi vízfolyásnál is előfordul, különösen azok közepes vízhozam adatai miatt. Ez a jelenség visszavezethető a csapadékszegénységre, az egyenlőtlen csapadékeloszlásra, a tárolásra, a vízkivételekre. Utóbbi olykor jelentős mértékben befolyásolja a típusba sorolást. A hidrobiológiában ilyenkor a vízfolyást abba a csoportba sorolják, ahova a másik két szempont figyelembevételével tartozik. Ha mindhárom szempont szerinti besorolás különbözik, akkor mindig a középső kategóriát választják.

Az Ér Érkávás [Cănaș] határában (fotó: Faragó Imre)

A Kárpát-térség vízhálózata

- A DUNA NAGYVÍZRENDSZER
 - A Morva vízrendszere
 - A Rába–Répcse–Rábca vízrendszer
 - A Vág vízrendszere
 - A Garam [Hron] vízrendszere
 - Az Ipoly vízrendszer
 - A Zala–Balaton–Sió vízrendszer
- A DRÁVA NAGYVÍZRENDSZER
 - A Mura vízrendszer
 - A SZÁVA NAGYVÍZRENDSZER
- A TISZA NAGYVÍZRENDSZER
 - A Sajó vízrendszer
 - A Hernád vízrendszer
 - Az Ondava–Bodrog vízrendszer
 - A Szamos vízrendszer
 - A Körösök vízrendszere
 - A Maros vízrendszer
 - A Temes–Béga vízrendszer
 - A Zsil vízrendszere
 - Az Olt vízrendszere
 - A Călmățui vízrendszer
 - A Vedea vízrendszere
 - Az Argyas vízrendszere
 - Az Ilonca (Jalomica) vízrendszere
- A SZERET NAGYVÍZRENDSZER
 - A Beszterce és az Aranyos-Beszterce vízrendszere
 - A Barlád vízrendszere
 - A Bodza [Buzău] vízrendszere
 - A Prut vízrendszere
- A NYESZTER NAGYVÍZRENDSZER
- A VISZTULA NAGYVÍZRENDSZER (Kárpát-térségi része)
 - A Szan [San] vízrendszere

Vízfolyások²

Olyan vizek, amelyeknek víztömege a mederben a legkisebb ellenállás irányába (azaz a gravitációs erő hatására a magasabb helyről az alacsonyabb felé) halad.

Folyamok: Hatalmas (>500 ezer km^2) vízgyűjtő területű, igen nagy ($>2500 \text{ m}^3/\text{s}$) átlagos vízhozamú, közepes vagy kis esésű, széles és mély medrű vízfolyások, amelyek egy-egy vízrendszer utolsó tagjaként a tengerekbe, ill. óceánokba ömlenek. Hosszúságuk nagyobb, mint 2500 km (pl. a Duna).

Folyók: Nagy (több száz négyzetkilométeres) vízgyűjtő területű, nagy vízhozamú, nagy, közepes vagy kis esésű, közepes mederméretű vízfolyások, amelyek a nagyobb folyamok vagy folyók vízgyűjtőterületének egy-egy részéről szedik össze a vizeket, de torkollhatnak közvetlenül a tengerekbe ill. óceánokba is.

² <http://www.agr.unideb.hu/ebook/vizminoseg/vzfolyasok.html>

A folyókat alapvetően állandó és időszakos vízfolyásokra lehet felosztani. Az előbbieken állandóan folyik a víz, az utóbbiakban csak bizonyos évszakokban tűnik fel, ami általában a száraz időszak után megjelenő esőkre vezethető vissza. Az időszakos folyók a száraz éghajlaton tipikusak, amelyre az a jellemző, hogy az év csak két évszakra – száraz és esős – osztható fel. Előfordulnak az enyhébb mediterrán éghajlaton is, a mérsékelt és hűvösebb éghajlatú országokban azonban ritkaságszámba mennek.

Az alföldeken a folyók általában szélesebbek – ez néha több km-t is elérhet –, a völgyek oldalai enyhén lejtnek (1-3. fénykép), de ez nincs mindig így. Ezeken a területeken is előfordulnak ún. sóderos patakok keskeny, meredek oldalú völgyekben, de ez ritkaság. Az alföldi folyók különleges formája a rövid tenger melléki (és a tengerbe torkolló) vízfolyások, amelyek különlegesen változatos völgyeket alakíthatnak ki: egyszer hegyi kanyonokra emlékeztetnek, máskor viszont nagy alföldi folyómedrekre. Maga a folyó a sós vizek jelentős hatása alatt áll, ez határozza meg specifikus abiotikus paramétereit, ill. flóráját és faunáját.

Közép-európai viszonyok mellett az alföldi vízfolyások többségi típusa a homokos patak. Sokkal ritkábban fordulnak elő a sóderos vagy löszös-agyagos patakok.

Azok a vízfolyások, amelyek előfordulása függetlennek tűnik a tájképtől és ökorégiótól, a következők:

- ~ tőzegképző folyamatok hatása alatt lévő területen folyó patakok vagy vízerek,
- ~ tőzegképző folyamatok hatása alatt lévő területen folyó kis és közepes folyók,
- ~ tavakat összekötő vízfolyások (jellemzőik ezeknek a víztározóknak az abiotikus és biotikus viszonyaitól függnék),
- ~ nagy alföldi folyó völgyében lévő vízfolyás.

Folyók

- ~ **Nagyfolyók:** Vízyűjtőterületük 50.000-500.000 km², átlagos vízhozamuk 500-2500 m³/s, hosszúságuk 600-2500 km (pl. a Tisza).
- ~ **Közepesfolyók:** Vízyűjtőterületük 5000-50.000 km², átlagos vízhozamuk 60-500 m³/s, hosszúságuk 250-600 km (pl. a Bodrog, Körös, Rába).
- ~ **Kisfolyók:** Vízyűjtőterületük 500-5000 km², átlagos vízhozamuk 5-60 m³/s, hosszúságuk 50-250 km (pl. a Kerka, Zagyva, Berettyó).
- ~ **Közepesfolyó típusú mesterséges vízfolyások:** Pl. a Keleti-főcsatorna.
- ~ **Kisfolyó típusú mesterséges vízfolyások:** Pl. a Nádor-csatorna.

1. táblázat: A folyók összefoglalása

Folyók	Vízyűjtő (km ²)	Vízhozam (m ³ /sec)	Hossz. (km)	Példa
Folyam	>500 000	>2 500	2 500	Duna
Nagy folyó	500 000-50 000	2 500-500	2 500-600	Tisza
Közepes folyó	50 000-5 000	500-60	600-250	Bodrog, Körös
Kis folyó	5 000-500	60-5	250-50	Berettyó, Zagyva
Közepes folyó típusú mesterséges vízfolyás				Keleti-főcsatorna
Kis folyó típusú mesterséges vízfolyás				Nádor-csatorna

Bár a szakirodalomban is találkozhatunk olyan megállapítással, hogy mind a folyó, mind a folyó-völgy példa egy ökoszisztémára, jelenleg azonban az a nézet uralkodik, hogy ezeket nem egy ökoszisztémának, hanem ökoszisztémák mozaikjának kell tekinteni. Meghatározott élőhelyek ritkasága ugyanis azzal jár, hogy azokat jellegzetes növény- és állattársulások foglalják el, és ezek független biocönózisokat alkotnak (ezzel a fogalommal az ökoszisztéma élő részét határozzuk meg). Nyilvánvalónak tűnik ugyanakkor, hogy az egymással közvetlenül határos ökoszisztémák (ezeket a határokat pedig nehéz pontosan megállapítani) lényeges hatással kell, hogy legyenek egymásra. Innen származik a „mozaik” fogalom, ami feltételezi mind a folyó-völgy diverzitását, mind pedig koherenciáját.

A folyó-völgyben keresztirányban jellegzetes övezeteket lehet megkülönböztetni. Ez elsősorban az alföldi folyóvizek völgyeire vonatkozik, mivel a hegyi völgyek gyakran egyszerű, V-alakú elrendezésűek, meredek oldalakkal. Ott, ahol a folyó lassabban folyik, a völgy pedig kiszélesedik, bekövetkezik az övezetek elkülönülése. Általában négy ún. ökomorfológiai övezetet különböztetünk meg:

1. A meder (vízi élőhely)
2. A parti régió (vizes élőhely, a wetland kategóriába is beletartozik).
3. Az ártér és a teraszok, amely már szárazföldi élőhelynek tekinthetőek, ezek lehetnek természetközeli és különböző mértékben ember által befolyásoltak..
4. A völgyet kísérő szárazföldi élőhelyek, (teresztris ökoszisztémák)

A meder (akvatikus) övezet a folyómedret öleli fel a világosan megjelölt szélekig. Ehhez csatlakozik a parti (partmenti) övezet, amelynek általában nehéz kijelölni a határait. A feltételezés szerint ez egy világosan kivehető, eltérő jellegzetességű növényzóna, amely a folyó „burkát” képezi. Az ebbe az övezetbe tartozó fák és bokrok gyökérrendszereit a víz magasabb vízálláskor előnti, ezzel élőhelyek jönnek létre a különböző vízi szervezetek (gerinctelenek, halak) számára. Önmagukban is értékes biotópok az apróbb emlősök és madarak, sőt – bár kisebb mértékben – a kételtűek és hüllők (sikló) számára is. A parti övezet szélessége változó, és azt a folyó-völgy minden egyes vizsgált szakaszára külön meg kellene határozni, bár az eljárás leegyszerűsítése céljából a módszerekben néha állandó értékűnek tekintik (pl. 20 m). A parti övezet különlegesen fontos a folyóvízi ökoszisztémák funkcionálása szempontjából. Kisebb folyók esetében a fák és a bokrok beárnyékolhatják az egész meder-övezetet (vagy annak nagyobb részét), ezzel viszont meghatározzák az olyan paramétereket, mint a víz hőmérséklete (közvetve pedig oxigéntartalma), a fenék növényzettel való borítottsága, vagy pl. a folyóvízi plankton fejlődése. Ismeretes, hogy egyes halfajok (balin, jászkeszeg, fejes domolykó) az árnyékos szakaszokat kedvelik, a sűrűn lecsüngő ágak alatt. Ebben az esetben a parti övezet konkrét típusú élőhelyet hoz létre a mederhez csatlakozó övezetben.

A völgy következő, legnagyobb kiterjedésű része a teraszok (előntött és kiöntés feletti) és a (hegy)oldalak övezete. A magas vízállás esetén előntött rész sok gerinctelen és gerinces számára képez kedvező élőhelyet, pl. kételtűek, vagy vízi-mocsári madarak. Itt a növényzet is általában nagyfokú változatosságot mutat. Nagyobb folyók völgyeinek az esetében általában ez az ún. problémás terület, mivel az emberi letelepedés és a mezőgazdaság számára értékes terület. Ekkor az időszakos előntések természetes jelensége nemkívánatossá válik az ember szempontjából. A természetvédők és a telepések érdeke tehát ellentétessé válik. Ezek a kérdések nagyon összetettek, és nem lehet azokat egyértelműen megítélni, érdemes azonban kihangsúlyozni, hogy a magas vízállások melletti kiöntés tipikus, ismétlődő jelenség, amely meghatározza az adott völgy jellegét, de a vízgazdálkodás szempontjából is lényeges, mivel biztosítja az ún. retenciót (azaz a víz visszatartását, amelyet a szárazság idején fel lehet használni). Az ember a saját felelősségére telepedik le a folyó-völgyekben, és ennek tudatában kell lennie. Ezt különösen érdemes aláhúzni, mivel léteznek olyan országok, amelyekben az ilyen letelepedés „vadon” megy végbe, a szükséges engedélyek nélkül. Ami pedig a teraszok és (hegy)oldalak övezete mezőgazdasági hasznosításának a kérdését illeti, a rendszeres kiöntéseket fel

lehet használni olyan növényfajták termesztésére, amelyek nem érzékenyek a nedvesség időszakos megemelkedésére.

A völgy melletti rész nem tartozik bele a völgy területébe, de meg kell említeni a völgy ökoszisztémájának a mozaikjában betöltött jelentősége miatt. Ez a rész ugyanis az ökotón szerepét tölti be, tehát az ökoszisztémák (ökoszisztéma-típusok) közötti átmeneti övezetét. Az ökotónok különösen fontosak, mivel sajátos védőkorlátokat („védőburkot”) alkotnak, amelyek biztosítják a szomszédos övezetek tipikus fajainak a szabad „szétválását”, és az élő szervezetek migrációját. Ezek általában biológiai heterogén területek, mivel különböző élőhelyekre jellemző fajok népesítik be.

Kisvízfolyások

A hegyi és felföldi területek vízfolyásai leggyakrabban patakok. Sokféle ilyen vízfolyást különíthetünk el, az altalajtól (aljazattól) és a fenék szubsztrátumától függően (szilikátos, karbonátos, apró- és durvaszemcsés, stb. patak). A hegyi vízfolyások völgyeinek alja keskeny, oldalai pedig meredek, alakjuk emlékeztet a V-betűre. A kisebb hegyi és előhegységi völgyeket hegytoroknak, a nagyobbakat viszont szurdoknak nevezzük. Azt a szakaszt, ahol a völgy (és a folyó) áttöri magát a környező magaslatokon, áttörésnek hívjuk. Az ilyen jellegű táj különleges tájképi értékekkel bír, amit turisztikai célokra hasznosítanak is, mint pl. a hagyományos tutajozás. A hegyi és előhegységi folyók eső után nagyon gyorsan megduzzadnak, és zavarossá válnak, ami által a bennük uralkodó feltételek villámgyorsan megváltoznak. Ez megköveteli, hogy a bennük élő szervezetek is gyorsan reagáljanak (az elfoglalt élőhelyek változtatása).

- ~ Patakok: Vízyűjtőterületük kisebb, mint 500 km², átlagos vízhozamuk kisebb mint 5 m³/s, hosszúságuk kisebb mint 50 km. Általában nagy vagy közepes esésű, völgyekben futó, túlnyomórészt gyors folyású, helyenként sellős-zuhatagos, általában köves-kavicsos medrű, ritkás növényzetű, rendszerint hegyvidéki kisvízfolyások (pl. a Szalajka-patak).
- ~ Csermelyek: Közepes és kis vízhozamú, közepes esésű, csendes folyású, kavicsos-homokos-iszapos medrű, rendszerint gazdag szegélynövényzetű, főleg dombvidékekre jellemző kisvízfolyások (pl. Rigóc-patak, Váli-víz, Császár-víz).
- ~ Erek: Nyílt, lapályos alföldi területek sekély, szétterült, csaknem pangó vizű, szélsőséges vízjárású, homokos-iszapos fenekű, pocsolyás, dús vegetációval benőtt kisvízfolyásai (pl. Ölyvös-ér, Kálló).
- ~ Mesterséges kisvízfolyások: Pl. kisebb csatornák, árkok.

2. táblázat: A magyarországi kisvízfolyások

Kisvíz-folyások	Vízgyűjtő (km ²)	Vízhozam (m ³ /sec)	Hossz (km)	Meder	Növényzet	Példa
Patak	<500	<5	<50	Hegyvidéki, köves-kavicsos	Ritkás	Szalajka
Csermely	<500	<5	<50	Dombsági, kavicsos-homokos-iszapos	Gazdag szegély-növényzet	Császár-víz
ÉR	<500	<5	<50	Alföldi, homokos-iszapos	Mocsári növényzet	Ölyvös ér, Kálló